

1869. évi IV. törvénycikk

a birói hatalom gyakorlásáról¹

- 1. §** Az igazságszolgáltatás a közigazgatástól elkülönítettik. Sem a közigazgatási, sem a birói hatóságok egymás hatáskörébe nem avatkozhatnak.
- 2. §** A birói hatalom Ő Felsége a király nevében gyakoroltatik.
- 3. §** Az ítélő birákat, az igazságügyminister ellenjegyzése mellett, a király nevezi ki.
- 4. §** A birói állomások betöltésénél különös figyelem fordítandó arra, hogy a kinevezések az első folyamodású törvényszékeknél és az egyes bíróságoknál a 6-dik és 7-dik §-ban meghatározott képzettség mellett lehetőleg az első folyamodású törvényszéki kerület kebeléből, és az 1868:XLIV. törvénycikk 27-dik §-a határozmányához képest az illető törvényszéki kerületben lakó különböző nemzetiségi egyénekre való méltányos tekintettel történjenek.
- 5. §** Minden biró az állampénztárból huzza fizetését, és a törvényben meghatározott illetékek és díjakon kívül ingyen tartozik a feleknek igazságot szolgáltatni. A birák fizetése az államköltségvetésbe vétetik fel, s a kinevezett birónak megállapított fizetése le nem szállítható.
- 6. §** Birói hivatalt oly magyarországi honpolgár viselhet, a ki:
- a) életének 26-dik évét betöltötte;
  - b) feddhetlen jellemű;
  - c) csőd vagy gondnokság alatt nem áll;
  - d) az 1868:XLIV. törvénycikk rendeleteinek megfelelni képes, melynek 13-dik §-a ezentul is csak a felsőbb bíróságokra értetik. Végre
  - e) a következő 7. §-ban meghatározott elméleti és gyakorlati képzettséggel bir.
- 7. §** Jogi képzettség tekintetében kimutatandó, hogy:
1. vagy a köz- és váltóügyvédi vizsgát letette; vagy pedig
  2. hogy:
    - a) a jogi tanulmányokból valamely felsőbb, akár hazai, akár külföldi nyilvános jogi tanintézetben, a hazai jogból pedig mindenestre valamely magyarországi ily intézetben a szabályszerű elméleti vizsgákat letette, és ezenfelül
    - b) az utolsó vizsga letételétől számítandó 3 éven át jogi gyakorlaton volt, és pedig: egy évig valamely bíróságnál, a más két év alatt valamely bíróságnál vagy ügyvéd mellett, s e három év letelte után a gyakorlati birói vizsgálatot szintén sikerrel állta ki.
- 8. §** A biró nem lehet egyszersmind:
- a) országgyűlési képviselő;
  - b) gyakorló ügyvéd, vagy ügynök;
  - c) nem viselhet más, akár állami (polgári, katonai és fizetéses egyházi), akár törvényhatósági vagy községi valóságos vagy tiszteletbeli hivatalt vagy szolgálatot, kivéve a mennyiben 32 éves koráig a tartalékban vagy a honvédségnél való katonai szolgálatra a véderőről szóló törvény által kötelezve van;
  - d) nem lehet tanár vagy tanító;
  - e) nem folytathat kereskedést vagy iparüzletet vagy bármi oly foglalkozást mely a birói hivatal függetlenségével össze nem fér, vagy mely által hivatalos kötelességei teljesítésében gátoltnék;
  - f) nem lehet valamely politikai folyóiratnak sem tulajdonosa, sem kiadója sem szerkesztője.

1 Szentelése: 1869. VII. 14. Kihirdetve: az országgyűlés mindkét házában 1869. VII. 15.

9. § A biró nem fogadhat el magánosoktól sem nyugpénzt, sem bár néven nevezendő adományt vagy javadalmazást, s ha ilyenre birói hivatal lépte előtt nyert jogot: tartozik erről hivatalának elfoglalását megelőzőleg lemondani.

10. § A biró, ha megválasztatik, tagja lehet ugyan a törvényhatósági vagy községi képviselő-testületeknek, de azoktól megbízatást vagy kiküldetést nem fogadhat el.

11. § A biró nem lehet tagja valamely politikai vagy munkás-egyletnek, illetőleg gyülekezetnek; nem vehet részt azok gyűléseiben; nem folyhat be sem közvetve, sem közvetlenül azok működéseibe, s nem járulhat az ily egylet vagy gyülekezet határozatához vagy kérvényéhez.

12. § A biró nem lehet valamely - az állam által segélyezett vagy biztosított - vállalat engedményének tulajdonosa, sem más részvényes, kereskedelmi vagy ipartársulat elnöke, igazgatója, vagy ily társulatok igazgatótanácsának, vagy felügyelő-, vizsgáló-, számoltató bizottmányának tagja, sem bárminő, habár csak ideiglenesen és fizetés nélkül működő közege.

13. § Gyámságot vagy gondnokságot, melylyel vagyonnevelés, számadás vagy hatóságok előtti képviselést van egybekötve, csak azon esetben viselhet a biró, ha a gyámság vagy gondnokság őt a törvénytől vagy végrendeletnél fogva illeti.

14. § A biró, kineveztetése után legkésőbb 3 hó alatt s mindenesetre hivatalának elfoglalása előtt, köteles a birói esküt letenni, azon törvényszék teljes ülésében, melyhez kineveztetett, vagy melynek kerületében székhelye van.

A hivatalba lépés s a birói fizetés kezdete az eskületételtől számittatik. Az eskületételt a mondott határidő alatt elmulasztó biró úgy tekintetik, mintha kinevezését el nem fogadta volna, s helye újból betöltetik.

15. § A törvényesen kinevezett biró, a törvényben meghatározott eseteken és módon kívül hivatalából el nem mozdítható.

16. § A birót a törvényben meghatározott eseteken kívül csak saját akaratával lehet székhelyéről más bírósághoz vagy más hivatalba áttenni vagy előléptetni.

E szabály alól kivételnek csak akkor van helye, midőn az előléptetés vagy áthelyezés más bírósághoz, a birói szervezet változása folytán, történik; továbbá, midőn a biró családjának valamely tagja ugyanazon törvényszéknél alkalmazásban van vagy jön.

Ugyanazon törvényszéknél birói hivatalra nem alkalmazhatók: kik fel- vagy lemenő ágbeli rokonok; vagy egymással harmadiziglen oldalrokonságban, vagy másodiziglen sógorságban, továbbá fogadott szülei vagy gyermeki viszonyban állanak.

17. § A biró, miután 70-ik évét betöltötte, nyugalomba lép, kivéve, ha az igazságügyminister által hivatalának folytatására felszólíttatik és szolgálni kíván.

Ezenkívül csak azon esetben helyezhető nyugalomba, ha testi vagy szellemi fogyatkozás miatt hivatalos kötelessége teljesítésére többé nem képes.

A nyugdíjrendszert a bírákra nézve külön törvény határozza meg.

18. § Minden biró évenként 6 heti szünidőt vehet igénybe, mire nézve részletesebben az ügyrendtartás intézkedik.

19. § A biró a törvények, a törvény alapján keletkezett s kihirdetett rendeletek s a törvényerejű szokás szerint tartozik eljárni és itélni.

A rendesen kihirdetett törvények érvényét kétségbe nem veheti, de a rendeletek törvényessége felett egyes jogesetekben a biró itél.

20. § Senkit illetékes birájától elvonni nem szabad.

21. § A törvényben meghatározott bíróságokat megszüntetni, vagy azokon kívül más bíróságot bármi szín és czim alatt felállítani, s a bíróságoknak a törvényben megállapított illetőségén vagy kerületén, ugyszintén a bírák számán a törvényhozás útján kívül változtatni nem szabad.

22. § A biró az igazságszolgáltatást senkitől meg nem tagadhatja, ki illetősége körében hozzá folyamodik; s a hivatalával járó teendőket vissza nem utasíthatja.

23. § A bírák és bíróságok hivatalos megkeresésének eleget tenni, s általában az igazságszolgáltatás tárgyában kölcsönösen segédkezet nyújtani minden biró köteles.

A bírák vagy bíróságok hivatalos megkereséseit a közigazgatási (ugy állami, mint törvényhatósági vagy községi) tisztviselők is, felelősség terhe alatt tartoznak teljesíteni.

24. § A birói felelősségről külön törvény rendelkezik.

25. § A bírósági és közigazgatási hatóságok közt felmerült illetőségi összegzések elintézésére, a törvényhozás további intézkedéseig, a ministerium hatalmaztatik.

Ha pedig valamely állam reclamatioja folytán bel- és külföldi bíróság közt merülne fel illetőségi összeütközés: ez esetben az igazságügyi min. fog intézkedni.

26. § A jelen birói szervezet életbeléptetése alkalmával leendő kinevezéseknél a 7. §-ban meghatározott kellékek alól kivételt tehet az igazságügyminister azokra nézve, kik, most vagy régebben valamely rendszeres birói hivatalt viselvén, magokat különös képesség és szorgalom által tüntették.

27. § A bírósági segéd- és kezelő-személyzetet az igazságügyi min. nevezi ki.

TARTALOMJEGYZÉK

1869. évi IV. törvénycikk	1
a birói hatalom gyakorlásáról	1